

Paulus susura ka ruan fee atahori mamahere' sia kota Korintus Korintus ka ruan

Sod'a-mole'

¹ Susura ia mia au, Paulus. Lamatualain denu au uu sia bee-b'ee fo ufad'e atahori ra so'al Yesus Kristus, fo Lamatua' dud'u mema' mia lele ulu' a. Hita od'in Timotius o sia ia boe. Ana helu hara sod'a-mole'.

Au sura' susura ia fee basa atahori mamahere' mana soa ra'ab'ue' sia kota Korintus ma sia profinsi Akaya.✧ ² Au hule-o'e mbali Lamatualain, naeni hita Aman, no Yesus Kristus, naeni hita Lamatuan. Au hule fo ratud'u rala malole nara neu nggi, naa fo misod'a no nee-nee lino lino ma mole-dame.

Paulus no'e makasi mbali Lamatualain

³ Hai hii' a basa atahori so'u rananaru Lamatualain naran. Huu Eni, hita Lamatuan Yesus Kristus Aman. Basa rala susue' ra ra'oka mia Eni, boe ma Eni hii' a tao manggatee rala tara.

⁴ Mete ma hita hambu sususa', na Eni mana tao namaho'o nggita. Naeni de hita o bisa tao tamaho'o atahori laen mana hambu sususa'. Hita bisa tao manggatee rala nara, ona' Lamatua' tao manggatee rala tara boe. ⁵ Kristus hambu sususa' naen seli fee hita ena. Dad'i, huu Kristus named'a doid'oso' mata' naa ena, naeni de mete ma hita hambu sususa' na, Ana tao manggatee

---

✧ **1:1** Ded'enu' ra Dud'uin 18:1

rala tara. ⁶ Mete ma hai sia ia hambu sususa' na, Lamatualain tao manggatee hai rala mara. Ma mete ma hai hambu sususa', ma hai mi'itataa' no rala nemeho'ot, na, hei o musu mihine mae, Lamatua' pake dala' naa fo tao manggatee rala mara, ma mbo'i nggi mia de'ulaka'. Huu mete ma hei hambu sususa' ona' hai boe, Lamatua' tao manggatee rala mara, fo ama bisa mi'itataa' no rala nemeho'ot. ⁷ Naeni de hai mimihere mae, hei bisa mi'itataa' mihere' nda minggongga sa. Huu hai bub'ulu' mae, mete ma hei hambu sususa' ona' hai, na Lamatua' tao manggatee rala mara, ma Ana o tao manggatee hai rala mara boe.

⁸ Toronoo nggara e! Hai hihii mara hei mihine teb'e so'al sususa' fo hai hambu sia profinsi Asia. Hai med'a beran seli, lena' hai aru-lelembam. De hela' a mbei fo hai masaloe, huu du'a mae, hai mae' a mate ena. ⁹ Hai o med'a beran seli, ona' atahori sa fe'e na rena mana ma'etu' ded'eat na'etu' hukun mate neu e. Te basa naa ra dad'i, fo tamahere neu Lamatualain, afi' tamahere neu ao tara. Te Lamatua' naa, na'ena koasa fo tao nasod'a bali' atahori mates ra. ¹⁰ Eni mana mbo'i nggita mia de'ulaka', lele' tae' a mate. Dei fo Eni o nau mbo'i nggita mia de'ulaka'. Hita tamahena tahere' tae, dei fo Ana mbo'i nggita mia dala de'ulaka' ra nakandoo' a ¹¹ Mete ma hei hule-o'e mikindoo' a fee hai, naa o tulu-fali hai boe, te Lamatualain nae tao fee hai dala malole' hetar. Ana nae tao ta'o naa, huu atahori hetar hule-o'e fee hai. Ma lele' atahori hetar rasaned'a hai, na ara ro'e makasi naen seli neu E.

☆ **1:8** 1 Korintus 15:32

Paulus du'a nae tao dala feu'

¹² Hai bisa ola' koao, huu hai bub'ulu' sia rala mara mae, saa fo hai tao sia raefafo' ia, tungga Lamatua' hihiin fee hai. Hai nda dinggo' hela ue-tataos naa sa, naa fo basa atahori rita hai ue-tao no rala meu'. Hai o milalao ue-tatao mara, mendi' mahine'* lao' mia Lamatualain, nda mendi' mahine' mana na'oka sia raefafo' ia sa. Huu Lamatua' natud'u rala malolen neu hai. Naeni de hai tao ues manggate lena', lele' mi'ib'ue mo nggi. ¹³ Au sura' fee nggi' a so'al dala-dala' fo ama bisa baca ma mihine. Ia naa hei mihine au masud ngga ruma ena. Te au umuhena, dei fo hei mihine no matetumanad'ai'. ¹⁴ Ia naa, hei fe'e mihine mbei' a so'al hai. Te dei fo, mete ma hita Lamatuan Yesus Kristus bali' nema, na, au umuhere hei mihine nae' ena. No ta'o naa, hei bisa ola' koao so'al hai, ona' hai o ola' koao so'al hei.

¹⁵ Huu au umuhere hei mihine dala' ia ra, naa de ma'ahulun au parna u'etu' ae eti selu' sia nggi, naa fo ama bisa hambu papala-bab'anggi' lao rua. ¹⁶ Dad'i dalahulun au du'a, mete ma au dad'i eti sia profinsi Makedonia, na, au bisa tuli fo se'u ita nggi. Basa fo au bali' mia Makedonia, au bisa tuli selu' nggi. No ta'o naa, hei bisa tulu-fali au, fo au bisa lao ukundoo profinsi Yudea uu. Te au nda dad'i tuli hei sa.✧

¹⁷ Lele' au ufad'e ae, au ae eti se'u nggi, au teb'e-teb'e' ae eti se'u nggi. Au nda u'etu' dala'

---

* **1:12** Paulus masud na sia ia, naeni 'mahine' a mana tao atahori du'a naru', fo rahine dala' ra tungga Lamatua' dud'u'an'. No ta'o naa 'mahine'' ia, nda mia' a uta' sa, te mia rala' boe.

✧ **1:16** Ded'enu' ra Dud'u'in 19:21

ia tungga' a hihii-nanau ngga, ona' atahori laen mana sia raefafo' ia sa. Au nda atahori mana dea-rala', mana nataa nae, "Hei" te du'a nae "Hoko'.". Au nda atahori ona' naa sa. ¹⁸ Hita bisa tamahere neu Lamatualain, huu mete ma Ana ola' dala' sa, na, tantu Ana tao tungga. Naeni de hai o ta'o naa boe. Mete ma hai mitaa mae, "Hei" na, hai nda du'a mae, "Hoko'" sa.

¹⁹ Au, Silas, ma Timotius minori nggi so'al Yesus Kristus, Lamatualain Anan. Eni nda atahori mana dea-rala' mana nataa, nae "Hei", te masud na, "hoko'". Eni ralan nda bab'anggi sa. De mete ma ana ola', nae "hei", na teb'e-teb'e' "hei".[☆] ²⁰ Basa dala' fo Lamatualain helu-fuli ena, dei fo Eni tao se dad'i. Naeni de, mete ma Yesus helu-fuli dala' esa nae, "hei," hita bisa tataa tae, "Teb'e. Naeni ena! Amin!" Huu, tahine mema' saa fo Yesus nae tao' a. Hai mifad'e dala' ia fo natud'u Lamatualain manaselin. ²¹ Lamatua' naa, mana pili nala hei ma hai boe. Eni mana so'u nggita dad'i atahorin. Eni o mana tao fee nggita ta'atataa' takandoo. ²² Eni mana fee Dula-dalen nauli nggita, ma natud'u dudu'an fee nggita. Naa ona' atahori sa tao eni cap na neu saa esa fo natud'u nae, naa eni hata-hton.

²³ Au hule fo Lamatua' mana dad'i sakasii sia o'ola ngga ia. Te Ana bub'ulu' au rala ngga. Ana bub'ulu' saa de au nda dad'i uu sia kota Korintus sa. Au nda nau tao nggi mae sa, naeni de lele' naa au nda dad'i eti sa. ²⁴ Hai nda so'u-so'u' aom dad'i malangga fo denu-denu' nggi mae, hei musi mimihere neu seka. Te hai tao ues mi'ib'ue mo

---

☆ **1:19** Ded'enu' ra Dud'uin 18:5

nggi, fo rala mara ma'ahee. Ama bisa mi'itataa' mihere', huu mimihere neu Lamatualain.

2

¹ Dad'i mesa' nggo u'etu' ae, au nda dad'i eti se'u nggi sa, fo basa atahori ra rala nara afi' ramed'a baraat. ² Huu, mete ma au tao rala mara ramabera, na, seka mana tao au rala ngga namaho'o fai? Aka' hei ena. Te, mete ma lele' ia au eti, au tao rala mara susa. ³ Naa de au sura' susura lai-lai' ia ae, au nda dad'i eti sa. Au fe'e uhani mbei fai, naa fo ama urus mala ded'eat mara dei. Basa fo, mete ma au dad'i eti, na, au nda umed'a baraat huu ded'eat mara. Te matetun, hei, mana tao rala ngga namaho'o. Au uhine basa nggi. Dad'i au umuhere, mete ma rala ngga namaho'o, na, hei rala mara o ramaho'o ona' naa boe. ⁴ Lele' au sura' susura naa fee nggi lai-lai' ia, au susa ma rala ngga baraat. Au o nggae ala seli. Te au sura' ta'o naa, naa fo ama mihine susue ngga neu nggi. Te au nda sura' dala' naa fo tao nggi susa sa.

Lilii' hendi atahori salan (1 Korintus 5:1-13)

⁵ Sia hei atahori sarani' mana sia naa, hambu atahori sa mana tao atahori hetar rala nara susa, huu Ana hohongge. Au susa boe huu atahori naa tatao-nono'in. Tao-tao te, tatao-nono'in naa, mema' nda talalu dai au sa, te nanaen dai neu hei ruma. ⁶ Au nda sud'i ola' nae' sa. Huu hei hetar ai e ena, de ana naloe' ena boe. ⁷ Dad'i ia na, hei musililii' hendi salan, ma musilola' malolole mo e. Te afi' losa mopo nemeheren huu

ana susa seli. ⁸ Naeni de au hule fo ama mi'ib'ue fo mifad'e teb'e-teb'e' neu e mae, hei sue eni boe.

⁹ Au sura' susura ngga lai-lai' ia, fo ae sob'a hei. Huu au ae uhine, ama tao matetu', ma ena-ai mana hohongge' a tungga parenda ngga.

¹⁰ Mete ma hei nda mbeda' rala' sa ena, ma lili' hendi atahori salan, na, au o tungga saa fo ama mi'etu' a ena. Mete ma hambu salan fo au parlu lili', na, au o lili' atahori naa salan boe. Au tao ta'o naa sia Kristus matan, fo dad'i conto malole' neu nggi. ¹¹ Huu au nda nau nitu ra malanggan hengge nala nggita sa, do, nasenggi' nggita sa. Hita musi tahine dudu'a manggenggeo nara. Dad'i afi' mimmingoa, e!

Paulus ralan nda fe feet sia Troas sa

¹² Dalahulun, lele' au uu mia kota Troas, fo unori atahori so'al Kristus Hara-lii Malolen, Lamatua' soi dala' fee au sia naa. ¹³ Te rala ngga nda fe feet sa, huu au nda undaa o toronoo ngga Titus sia naa sa, fo ana bisa dui au so'al hei. Boe ma au utea atahori mamahere' mana sia Troas ra, de lao uu sangga Titus sia profinsi Makedonia.✧

Kristus tataon de ata tasenggi'

¹⁴ Mae au sia bee o, au o'e makasi nae' mbali Lamatualain. Huu Kristus natati lab'an dala de'ulaka' ra, de nasenggi' se, ma hita o nenepa'a' to E. Naeni de Lamatualain natud'u nakandoo nae, hita ia ra, Eni atahorin. Dad'i lele' hita tafad'e atahori so'al Kristus, naa ona' ma'ameni' sa fo basa atahori hae rala. ¹⁵⁻¹⁶ Dalahulun, Lele' atahori Yahudi ra tao tutunu-hohotu', foon

✧ **2:13** Ded'enu' ra Dud'uin 20:1

hene nisi' Lamatua' de tao namaho'o ralan. Hita o ona' ma'ameni' sa mana fee neseneda' neu Lamatua' so'al Kristus. Te soa' neu atahori ruma, hita ona' ma'afo mburu' sa. Te mete ma atahori masod'a nara ra'ado' mia Lamatua', rita masod'a tara, naa tao se du'a-du'a rae, ne'o sira mate, boe ma sarangaa ro Lamatua'. Te soa' neu atahori ruma fai, hita ona' ma'ameni' sa. Huu mete ma atahori mana rasod'a ndoo-tetu', rita masod'a tara, naa tao se rased'a ta'o bee fo Kristus fee masoi-masod'a' neu sira, ma fee se masoi-masod'a' nda manaetu' ma manabasa' sa. Atahori se bisa tao nala basa dala ia ra? Nda hambu sa, to?

¹⁷ Misined'a, te hai ia, nda ona' atahori laen mana nanori aka' Lamatualain Ded'ea-o'olan fo sangga hahambu', ona' ara danggan rendi' Lamatua' Ded'ea-o'olan. Hoko'! Mete ma hai ola', basa atahori bisa rita meu-meu rae, hai minori no rala meumare'. Hai o'olam naa, na'oka mia Lamatualain. Ma hai masod'a mara nenepa'a' no Kristus.

3

Lamatua' atahorin mana nalalao Hehelu-fufuli Feu' a

¹ Afi' du'a mae, hai mulai ola' koao, fo so'u-so'u' hai ao mara. Hoko' o! Se'ute hai ona' atahori laen mana parlu nendi susura nemehere' fee nggi, dei fo fe'e milalao ue-tataos ra, do? Do, hai parlu mo'e susura nemehere' mia nggi fo mendi neu atahori laen? Hoko', to? ² Huu hai susura nemehere ma sia ena. Susura naa, naeni hei ena. Huu hai mihine nae' so'al hei masod'a mara. Dala' naa ra nenembeda' sia hai

rala mara ena. Basa atahori baca rahine hei masod'a feu mara; mia naa ara rahine hai ue-tatao mara. ³ Huu meu' ena oi, hei ona' susura esa fo Kristus sura' ena. Ma na'atoto'u' neu hai. Kristus nda sura' susura naa nendi' tinta sa, te Ana pake Lamatua' Masod'a' a Dula-dale Meumaren. Kristus o nda paa Ded'ea-o'olan neu fatu bebela', ona' Lamatua' tao fee neu Musa. Te Ana sura' sia hita rala masod'a tara.✧

⁴ Hai mimihere mae, hai bisa mimihere neu Lamatua' mae, basa dala ia ra mema' teb'e, huu Kristus mana natud'u ta'o naa ena. ⁵ Mete ma mia aka' hai ao mara, na, hai nda mi'ena koasa fo tao saa sa boe. Huu koasa ma hak mana sia hai ia, na'oka sia Lamatualain. ⁶ Lamatua' naa, mana so'u hai dad'i atahorin mana tao ues dui-b'engga neu atahori so'al Eni Hehelu-fufuli Feun. Te Eni Hehelu-fufuli Feun, nda so'al atahori tao tungga' a hohoro-lalane' mata'-mata' sa, te so'al atahori musi nenepa'a' ro Lamatua' Dula-dale Meumaren. Mete ma atahori sad'i' a tao tungga-tungga' a hohoro-lalane ra, naa ona' sira rala nara mate ena, ma nda hambu masod'a ndoo-tetu', nda manaetu' sa. Te mete ma atahori masod'an nenepa'a' no Lamatua' Dula-dalen, eni hambu masod'a ndoo-tetu' naa.✧

⁷ Dalahulun, lele' Lamatua' paa Hohoro-lalane' sia fatu bebela' ra, mema' naa manaseli'. Te mae atahori tao tungga basa Hohoro-lalane' ra, ara fe'e sarangгаа mia Lamatualain. De lele' Musa simbo nala Hohoro-lalane' ra, matan naronda nala seli. Naeni de atahori Isra'el ra nda bisa mete matan sa. Te doo-doo ma, ronda'

✧ **3:3** Kalua mia Masir 24:12; Yermia 31:33; Yeskiel 11:19; 36:26

✧ **3:6** Yermia 31:31

naa mopo. ✧ ⁸ Dad'i mete ma mana nenesura' sia fatu dad'i manaseli' ona' naa, na, ona bee neu saa fo Lamatua' Dula-dalen mbeda' sia rala tara? Tantu manaseli' lena' fai, to? ⁹ Naa, Hohoro-lalane' naa natud'u nae, hita musi hambu hukun mate fo sarangaa mia Lamatua', huu hita nda tao tungga basa Hohoro-lalane' naa ra sa. Mae ona' naa o, Hohoro-lalane' naa fe'e manaseli' boe. Te Lamatua' Dula-dalen manaseli' lena', huu natud'u dala' fo ata malolole bali' to Lamatualain. ¹⁰ Dad'i Hohoro-lalane' fo lele ulu' a atahori rae manaseli', ale' ia nda manaseli' ona' naa sa ena. Huu ia na hambu manaseli' lena' ena. ¹¹ Naa, Hohoro-lalane' naa ra manaseli' nara, ona' ba'i Musa matan, mana naronda lele ulu' a, dei de rondan mopo. Musa no Hohoro-lalane' fe'e manaseli', te manaseli' lena' fai, naeni manaseli' mana na'atataa' nakandoo nda nama'etu sa.

¹² Basa hai mimihere mae, Lamatua' Hehelufufuli Feun nae na'atataa' nakandoo, nda nama'etu sa. Naa de hai ola' relo-relo, nda bambi-bambi sa. ¹³ Hai nda ona' ba'i Musa sa. Huu ana musi babata matan nendi' teme', naa fo atahori Isra'el nda rita rondan mopo ena sa. ✧

¹⁴ Te Lamatualain tao atahori Isra'el ra uta nara mbaka. Huu losa fain ia boe o, mete ma ara baca sia Lamatua' Susura Meumaren Hehelufufuli Mbaran, naa ona' teme' sa babaa nala langga nara, de ara nda nau rena sa, ma nda nau rahine sa. Nda hambu atahori laen bisa soi rala nara, fo rahine. Aka' Kristus mesa' ne. ¹⁵ Losa lele' ia o, mete ma atahori Yahudi ra baca ba'i Musa susuran, ara rena, te nda rahine matetu'

✧ **3:7** Kalua mia Masir 34:29   ✧ **3:13** Kalua mia Masir 34:33-35

sa. Huu, sira nda rena rendi' rala nara sa, ona' hambu saa esa tatana nala rala nara.

¹⁶ Te mete ma hambu atahori mulai namahere neu hita Lamatuan Yesus Kristus, na, Kristus soi atahori naa ralan fo nahine teb'e-teb'e'. Naa Ona' nenesura' sia Lamatua' Susura Meumaren rala oi, "Ana si'u hendi teme' mana babata nala matan ena."☆ ¹⁷ Naa, sia Lamatua' Susura Meumaren, lele' ba'i Musa ola' nae, "Lamatua'", eni masud na Lamatualain Dula-dalen. Mete ma hita hambu Dula-dale' naa, Ana tao nggita nenembo'it. ¹⁸ No ta'o naa, ana tao nggita dad'i manaseli' tungga-tungga fai, ona' Eni boe. Nda babata hita matan sa. Boe ma ata dud'u'a takandoo' a so'al hita Lamatua manaselin, huu Dula-dalen tulu-fali nggita ona' naa.

4

Sud'i' a saa mafelit mana nenembeda' sia hura rae

¹ Lamatualain natud'u rala malolen neu hai ena. Naa de Ana denu hai mii dui-b'engga neu atahori so'al Hehelu-fufuli Feun. Naeni de hai mi'itataa' mikindoo, ma manggate mara nda mopo sa. ² Dad'i mia dalahulun a hai mi'etu' ta'o ia: hai mifad'e relo-relo ena mae, hai nda nau tao dala-dala de'ulaka' sa, ona' atahori laen ra. Ara hii' a tao ra'afuni', fo atahori nda rita sa. Ma ara nda ra'ena mamaet sa. Te hai nda nau peko-leleko' mo atahori sa. Hai o nda leleko' so'al Lamatualain Ded'ea-o'olan sa, te hai minori no relo-relo saa fo ndoo-tetu' a. No ta'o naa, basa atahori bisa paresa' rala hai o'olam sia Lamatua' matan, ma nile hai ia, atahori ona' beek. ³ Mete

☆ **3:16** Kalua mia Masir 34:34

ma atahori nda nau rahine Lamatua' a Hara-
lii Malolen fo hai minori' a sa, na dei fo ara
rambalutu, huu sarangгаа mia Lamatua'.

⁴ Nitu ra malanggan, ona lamatua' esa fo
ale' ia atahori be'utee neu' a. Ana tao atahori
ruma uta nara mbaka, ona' rala nara ra'ateme
ena. Sira, atahori nda mana ramahere neu
hita Lamatualain matetu' a sa. Huu rala nara
ma'ateme' ona' naa, de ara ona' poke' ra, nda
rita Lamatualain manggarelon sa. Naa de ara
nda bisa rahine Hara-lii Malole' so'al Kristus sa.
Ara o nda rahine Kristus manaselin sa boe. Huu
Kristus naa, mata' sa no Lamatualain. ⁵ Hai nda
ola' nae' so'al hai aom sa. Te hai ola' nae' so'al
Yesus Kristus, hita Lamatuan. Hai ola' aka' ia
so'al hai aom, naeni, hai tao ao mara ona' atahori
ded'enu' fo mete-se'u nggi, huu hai dad'i Yesus
atahorin. ⁶ Lele ulu' a, Lamatualain ola' nita nae,
“Musi hambu manggarelo' naronda sia mamana
ma'ahatu' a.” Basa ma, Ana tao rondan naronda
sia rala tara. Huu Ana hii' a fee manggarelon
nema nggita. Naa sosoan nae, lele' hita du'a so'al
Kristus, hita o tasaned'a Lamatualain manaselin
boe.☆

⁷ Mae hita ia, atahori biasa o, te Lamatua'
mbeda' sud'i' a saa mafelit ia sia rala tara ena.
Naa ona' atahori sa mbeda' sud'i' a saa mafelit
na sia hura rae a ena. Sud'i' a saa mafelit ia,
naeni, Lamatua' manggarelon ma hura rae a hita
aon. Matetun, koasa manaseli' mana sia hita ia,
nda na'oka sia hita sa, te na'oka sia Lamatualain
⁸ Dad'i mae atahori tuni-ndeni tao ra'asususa'
hai sia bee-b'ee, te hai mi'itataa' mikindoo. Mae
hai nda mihine basa e sa o, hai manggate mara

☆ 4:6 Dud'uit Fefeu' a 1:3

nda mopo sa. ⁹ Mae atahori tao ra'asususa' hai talalu o, Lamatualain nda lao hela hai mesa' nggi sa. Mae atahori poko-paru hai o, nda tao ralutu hai sa. ¹⁰ Huu hai hambu poko-paru' mata'-mata', de hai mii sia bee-b'ee na, hai fee neseneda' neu atahori mae, Yesus o hambu poko-paru' talalu ona' naa boe lele' Ana mate. Huu, mae atahori poko-paru mata'-mata' hai o, hai misod'a mikindoo' a. Naa o fee nesened'a' neu basa atahori oi, Yesus nasod'a nakandoo sia hai. ¹¹ Teb'e! Lao hetar, hai fe'e masod'a ia ra, mae' a mate, huu hai dad'i Yesus atahorin. No ta'o naa, basa atahori bub'ulu' oi, Yesus fee hai masod'a ndoo-tetu' a, mae dei fo hai mate. ¹² Dad'i mae neu matete'en hai mate, te hai nda mimitau ola' so'al Kristus sa. Huu hai sad'ia mate ona' naa, naa fo ama hambu masod'a ndoo-tetu' a.

¹³ Sia Lamatua' Susura Meumaren nenesura' oi, "Huu au umuhere Lamatua', naeni de au ola'." Hai dudu'am, ona esa'. Huu hai mimihere Lamatua', naeni de hai musi ola' dui-b'engga so'al Eni neu atahori.✧ ¹⁴ Hai bub'ulu' mae, Lamatualain mana tao nasod'a bali' hita Lamatuan Yesus Kristus mia mamaten. Dei fo Eni o mana tao nasod'a bali' nggita, huu hita nenepa'a' to Yesus. Dei fo Lamatua' naririi basa nggita sia Matan, fo simbo nala nggita. ¹⁵ Lamatua' tao basa dala' ia ra, fo tulu-fali nggi. Ana o nau natud'u Rala Malolen neu atahori ra, mana boe ramaheta tungga-tungga fai. Dei fo ara o ro'e makasi nae-nae mbali E. Ma, ara o rataa manaselin.

✧ **4:13** Sosod'at Koa-kio' ra 116:10

Tamahere takandoo neu Lamatua'

¹⁶ Naa de ata ta'atataa' takandoo, ma manggate tara nda mopo sa. Mae ao tara rambalutu, te Lamatualain tao rala tara boe ma'adere tungga fai. ¹⁷ Huu tungga dud'u'a tara, lele' ia hita hambu sususa' mata'-mata'. Te ata musi tasaned'a tae, dei fo Lamatua' nau so'u nananaru nggita. Naeni de ata tae saa fo mana dad'i lele' ia, nda na'ena sosoan saa-saa sa boe! ¹⁸ Dad'i ata musi mete dala-dala nda nenenita' ra sa. Afi' mete aka' mana nenenita' a. Huu dala-dala fo nenenita' ia, nda na'atataa' doo' sa. Te dala-dala' fo nda nenenita' naa, dei fo ra'atataa' rakandoo nda nama'etu sa.

5

¹ Te hita bub'ulu', hita aon lele' ia, hita pake ne'etataa' sia raefafo', ona' lalaat esa taririi ne'etataa' a. Mae dei fo hita aon nambalutu hendi e, te ata afi' dud'u'a, huu Lamatualain tao hela mamana malole' sa fee nggita sia sorga. Atahori nda tao mamana' naa sa. Te Lamatua' mana tao, ma mamana' naa na'atataa' nakandoo' a. ² Hita aon bengge sia raefafo' ena. Ma hita hii tala seli tae hambu ao feu' fo pake sia sorga. ³ Ma mete ma hita losa naa ena, ona' hita nda ma'ahola' sa, te pake bua-ba'u feu'.* Huu hita nda ta'ena' a samana' sa, te hita o hambu ao feu' boe. ⁴ Hita aon mana nambalutu' lele' ia, tao nggita lea hahae naru', huu tamed'a beran seli. Mae ona' naa o, hita nda nau mate fo nda ta'ena ao' sa ena. Hoko'! Hita nau hambu ao

---

* **5:3** Hambu susura Yunani mana sura' oi, "pake bua-ba'us" Te hambu ruma fai sura' oi, "olu hendi bua-ba'us".

feu', fo lao hela ao mbaraa' ra, nggati no masod'a feu ndoo-tetu' a. ⁵ Lamatualain mana tao nggita tahehere fo simbo masod'a feu' a. Ana o fee nggita Dula-dalen boe, fo dad'i tanda nemehere' mia Eni Hehelu-fufulin.

⁶ Huu naa, hita tamahere takandoo. Hita tahine tae, mete ma hita fe'e sia ao sisi' lele' ia, na hita fe'e ta'adodoo' to Lamatua'. ⁷ Naeni de hita tasod'a tungga nemehere tara neu Lamatua'. Hita nda tasod'a tungga saa fo tita sia raefafo' ia sa. ⁸ Te hita o tamahere tae, mete ma hita mate lao hela ao sisi' lele' ia, fo teu tasod'a ta'ab'ue to Lamatualain sia sorga, tantu hita tamaho'o lena' fai. ⁹ Mae hita tasod'a takandoo sia raefafo' ia, do, hita mate sia ia, do, tasod'a sia naa, te malolen, naeni, hita tao tamaho'o Lamatua' ralan. Te naa, hita hihii-nanaun. ¹⁰ Afi' lili'. Dod'oo te basa atahori musi rataa mbali Kristus. Eni, Mana Na'etu' Ded'eat mana nile basa atahori masod'a nara sia raefafo' ia. Dei fo Kristus mana bala-b'ae nandaa no atahori tatao-nono'i nara. Huu Kristus bub'ulu', atahori tao malole', do tao nda malole' sa.✧

Hita bisa malolole to Lamatua', huu Kristus

¹¹ Huu hai misined'a mae dei fo Kristus paresa' masod'a mara, naeni de hai mimatau ma fee had'a-hormat neu E. Dad'i hai ue-tao mita' mamate mara fo kokoe atahori fo ara ramahere neu Kristus. Lamatualain bub'ulu' rala meu mara ena. Au o nau fo hei mihine hai rala meu mara boe. ¹² Hai nda so'u-so'u' aom sia hei mata mara sa. Hoko'! Te hai fee nggi netehuu', naa fo ama bisa ola' koao so'al hai, ma nda mae sa. No ta'o

---

✧ **5:10** Roma 14:10

naa, hei bisa mitaa mbali meser mana pepeko-leleko' mana ola' koao' ra. Huu ara ola' koao so'al sira ue-tataon hahambun fo atahori mete rita' a, tao-tao te rala nara nda meu' sa. ¹³ Mete ma hei mae hai mulu', na, hai ola' ta'o naa, fo milalao Lamatua' ue-tataon. Mae hei nda mihine sa, te Lamatua' nahine. Mete ma hai ola' mendi' dud'u'a ndoos, na, hai ola' ta'o naa fo tulu-fali nggi.

¹⁴ Kristus sue nala nggita seli. Naa mana fee hai masiet fo milalalao ue-tatao mara. Huu hai mimihere mae, Atahori esa, naeni Kristus, mate nggati basa atahori. Eni sosoan nae, naa ona' basa nggita mate lao hela masod'a mbara tara, ma nda ta'ena hak saa sa boe sia raefafo' ia. ¹⁵ Kristus mate soa' neu basa atahori, fo basa atahori mana rasod'a sia raefafo' ia, nda rasod'a tungga aka' hihii-nanau nara sa. Te ia naa ara musi rasod'a tungga Kristus hihii-nanaun, huu Ana mana mate nggati se ena, ma nasod'a bali'.

¹⁶ Dad'i ia naa, ata afi' nile atahori tendi' atahori biasa uku-ulin. Mae dalahulun hita nile Kristus, tendi' atahori biasa dudu'an. Te ia naa, hita nda nile E ta'o naa sa ena. ¹⁷ Naeni de, atahori mana nenepa'a' ro Kristus dad'i atahori feu', mana na'ena masod'a feu'. Ana nda ona' dalahulun sa ena, huu masod'a mbaran mopo hendi ena. Nese ena! Huu ia naa feu' a sia ena. ¹⁸ Basa ia, Lamatualain mana tao. Ana mana tao nad'ame' fo ata malolole bali' to E, huu Kristus fee ambon neu sala tara ena. Ma Ana o fee ue-tataos neu nggita boe, fo ata tatud'u dala' naa fo atahori laen o bisa bad'ame bali' ro Lamatualain.

¹⁹ Misined'a, te lele' Kristus fe'e sia raefafo' ia, Lamatualain tao fee atahori bad'ame bali' ro Eni

nendi' Kristus. Dad'i Ana nda ito-reken sala nara sa ena, de ara nda lemba-doi sala' ra huku-dokin sa. Ma Ana o fee ue-tataos nema nggita fo teu dui-b'engga neu atahori tae, ara bisa malolole bali' ro E.

²⁰ Hai Kristus ded'enun, de Lamatualain pake hai fo mendi atahori, naa fo ara bad'ame bali' ro E. Huu hai Kristus ded'enun, naa de hai mo'e nggi mae, "Lamatua' hii-nau fo hei malolole bali' mo Eni." ²¹ Kristus nda tao nita sala' sa. Te Lamatualain tao fee Ne lemba-doi sala tara ena. Lamatua' tao ta'o naa neu nggita, huu Kristus mamaten soi dala' fo ata tasod'a no rala ndoos, ona' Lamatua' rala ndoos boe.

6

Lamatua' tao malole' fee nggita

¹ Huu hai ue-tao mi'ib'ue mo Lamatua', hai mae minori-mifad'e nggi ona' ia: Lamatualain natud'u rala malolen naen seli neu nggi. Dad'i ama simbo mala Rala malolen na afi' hie-hie' a.

² Te sia Susura Meumaren, nenesura' oi, "Nandaa no fain, na Au rena nggo.

Au o tulu-fali nggo lele' Au fee atahori masoi-masod'a'."

Naa, rena malolole, e! Lele' ia, eni fai malolen. Huu lele' ia, Lamatua' fain fo fee atahori masoi-masod'a'.[☆]

³ Naeni de hai mae minea ao mara malolole fo misod'a ndoos. Huu hai nda nau dad'i kai-ba' soa' neu atahori mana nau neu sia Lamatua' dala masod'an sa. Boe ma hai o mae ola' ndoos, naa fo atahori afi' ola' ra'amuti hai nara malole ma. ⁴ Ma basa-b'asa saa fo hai tao' a, hai tao fo

---

[☆] **6:2** Yesaya 49:8

mitud'u mae, hai ia, Lamatualain atahori mana tao ues malolen. Dad'i mae hai hambu sususa-sosona' do, hambu doid'oso', do masod'a mara sia nemue-neanggi' a talad'an, na, hai mi'itataa' mikindoo' a. ⁵ Hai o mi'itataa' mikindoo, lele' hambu poko-paru', lele' ara nggari hai bui rala mii, lele' atahori ramue-raanggi, tao ues mita' mamate mara, nda hambu sunggu' sa, boe ma lele' mimed'a ndoe.✧ ⁶ Hai o mi'itataa' mo rala meu'. Hai bub'ulu' nae', so'al Lamatualain. Hai mi'itataa' no mi'imamate' rala mara. Hai tao malole' fee neu atahori. Hai hela Lamatua' Dula-dalen nalalao hai. Hai o sue teb'e-teb'e' atahori, ma hai nda dea-rala' sa boe. ⁷ Lele' hai ola', hai ola' teb'e, nda leleko' sa. Hai o simbo mala koasa mia Lamatua' fo tao malole' ra. Naa ona' hai dad'i sold'ad'u to'u tee-tande' manadai' mia Lamatua', fo hai mitati lab'an musu a, ma nda rasenggi' hai sa. ⁸ Hai o mi'itataa', mae atahori ratud'u had'a-hormat neu hai, do, ola' ra'amuti hai nara mara; mae atahori ola' ratutud'a' hai, do ranea hai nara malole mara; mae atahori leleko' rae, hai laka-ese mala atahori, do, ara ola' rae, hai ola' matetu'. ⁹ Ruma nda rahine hai sa. Te sira hetar rahine hai nara mara. Hai mae' a mate lao hetar ena, te hai fe'e misod'a boe. Ara hukun hai lao hetar beran seli, te hai o nda mate sa boe. ¹⁰ Mae hai mimed'a beran seli, te hai mimiho'o mikindoo' a. Mae hai nda mad'oi' sa, te hai tao atahori hetar rala nara ramasu'i. Naa ona' hai nda mi'ena saa-saa sa boe, te hai o mi'ena basa-b'asa' e.

¹¹ Hai ola' relo-relo mbali nggi sia kota Korintus. Hai o sue nggi teb'e-teb'e'. ¹² Hai mitud'u

---

✧ 6:5 Ded'enu' ra Dud'uin 16:23

susue mara neu nggi mikindoo' a. Te hei nda sue hai mikindoo' a sa. ¹³ Dad'i au ae unori-ufad'e nggi ona' hei dad'i au ana nggara. Malole lena' hei sue hai mikindoo' a.

Afi' dad'i teu esa to atahori nda mana ramahere Lamatua' sa

¹⁴ Afi' dad'i teu esa to atahori nda mana ramahere Kristus sa. Huu hei nda ona esa' sa. Atahori mamahere' mana nasod'a ndoos nda rala' esa no atahori mana lab'an Lamatua' sa, de nda nandaa sa mete ma ara rahehere rae tao ues ra'ab'ue. Atahori rala malole' ro atahori rala nda malole' ra sa, nda randaa dad'i toronoo' sa. Naa ona' manggarelo' a nda bisa na'ab'ue no ma'ahatu' a sa. ¹⁵ Kristus nda bisa nala hara' sa no nitu a malanggan sa, to?*" Ona' naa boe, atahori nda mana ramahere neu Lamatualain sa nda hambu bab'anggi ona esa' ro atahori mana ramahere E sa.

¹⁶ Hei du'a ta'o bee, e? Ita' mbei ma hei du'a mae, hei bisa misi' Lamatualain ume hule-o'en rala mii fo fee had'a-hormat neu E, dei fo misi' ume sosonggo' rala mii fo hule-o'e neu sud'i' a saa sosonggo' ra, do? Nda nandaa sa, to! Huu Lamatua' naa, Lamatua' masod'a'. Eni o, dad'i hita Lamatuan mana na'ena hak parenda nggita. Boe ma, hita dad'i ona' Eni ume hule-o'en ena, huu Ana leo sia rala tara. Huu Lamatua' sura' sia Susura Meumaren nae,
"Au ume ngga hambu sia atahori nggara talad'a nara.

Au o uu dea-rala sia talad'a nara boe.

---

* **6:15** Ded'ea Yunani sia ia sura' oi Beliar. Beliar naa, ara ha'i rala mia ded'ea Ibrani Belial. Eni masud na oi, "de'ulaka', nda malole' sa, nda na'ena ngguna sa, nitu ra malanggan."

Au ae dad'i sira Lamatualain na.

Sira o dad'i au atahori ngga boe."✠

17 Naeni de Lamatua' o sura' ta'o ia nae,
 "Hei musu lao hela talad'a nara ma sarangгаа
 mia se,

fo ama afi' dad'i ona' se.

Hei rala mara musu meu'.

Boe ma, ama musu mi'id'od'o' mia basa
 mana tao rala mara ranggenggeo,

no ta'o naa, Au simbo nggi no malole'.✠

18 Au ae dad'i hei Ama ma;

ma hei o dad'i Au ana ngga ra boe.

Naa, hita Lamatuan mana ola'.

Eni, mana koasa manaseli'."✠

7

1 Toronoo susue nggara e! Huu Lamatua' helu-
 fuli basa dala' ia ra fee neu nggita, naeni de
 ata musu tao tameu rala tara ma masod'a tara.
 Afi hela manggenggeo' mbei boe, leo sia ao tara.
 Huu hita nau dad'i meu' parsen natun esa fee
 neu Lamatua', fo tatud'u tae, hita tamatau ma
 fee had'a-hormat neu E.

Dala' mana tao Paulus ralan namaho'o

2 Toronoo nggara, e! Fee hai kaka'e'. Soi rala
 mara fo simbo hai no malole. Afi' mi'iteme rala
 mara. Huu dalahulun, lele' hai sia hei talad'a
 mara, hai nda tao mita sala' neu atahori esa sa
 boe. Hai nda kokoe mita atahori fo tao sala'
 sa. Hai o nda laka-ese mita atahori fo sangga

✠ **6:16** Malangga Agama ra Atoran na 26:11-12; Yeskiel 37:26-27;
 1 Korintus 3:16; 6:19; Efesus 2:21 ✠ **6:17** Yesaya 52:11 ✠ **6:18**
 2 Samuel 7:14; 1 Isra'el no Yahuda Dud'uin 17:13; Yesaya 43:6;
 Yermia 31:9

hahambu' mia se sa. ³ Au masud ngga, nda fua sala' neu nggi sa. Te au ufad'e basa ena, ae hai sue nggi. De mae ta'o bee o, ita' hai mate do masod'a' o, hai nenefutu-pa'a' mo nggi. ⁴ Ia naa au nda dud'u'a sa ena, huu umuhere neu nggi. Au o ola' koao so'al hei. Hei o tao manggatee rala ngga boe. Dad'i ita' mae hai hambu sususa' mata'-mata' o, au rala ngga namaho'o nakandoo' a, huu hei.

⁵ Ma'ahulun lele' hai ima sia profinsi Makedonia, hai bengge mita' mamate mara. Huu hai hambu sususa' dii-ona' na. Hai o mireresi mo atahori dea' ra boe. Hai mimed'a nemetaus sia rala mara.✧ ⁶ Te Lamatualain, mana fee beb'e'i-bara'ai' neu atahori mana mopo nemehena nara, ma mana named'a baraat. Dad'i Ana tao manggatee hai rala mara lele' Ana haitua Titus nema. ⁷ Titus neneman naa tao manggatee hai rala mara. Huu ana nafad'e nae, lele' eni fe'e sia naa, hei tao manggatee eni ralan. Rena ta'o naa, naa tao manggatee hai rala mara. Ana o dui nae, hei hii mae mita au, ma hei fale rala mara teb'e huu hei nda ena-ai mana hohongge' a sa. Ana o dui so'al hei tao saa fo tulu-fali au. Naa de au rala ngga namaho'o.✧

⁸ Naa, au bub'ulu' ae, susura dalahulu ngga mana ena-ai nggi seli, mema' tao nggi susa. Te au nda fale-rala ngga sura' susura naa sa. (Tao-tao te lele' naa, au fale rala ngga mbei, lele' au bub'ulu', susura ngga naa, tao nggi susa, mae losa' a o.) ⁹ Te ale' ia, au rala ngga namaho'o. Au nda ma'ahee sa huu lele' naa hei susa. Hoko'!

Au umuho'o, huu lele' naa, susura ngga kokoe nggi fo doa' leo. Basa ma mitaa sala-kilu' naa, ma lao hela tatao-nono'i nda malole' naa sa, fo heo' bali' tungga Lamatua' dala masod'a ndoo-tetun. Te Lamatua' mana tao nggi fale rala mara ta'o naa. No ta'o naa, hai susuram tao nggi dad'i malole'. ¹⁰ Huu mete ma hita fale rala tara tungga Lamatua' hihii-nanaun, na hita taloe' tao dala de'ulaka' ra, fo heo' bali' tao dala ndoo-tetu' ra. Naa mana mbo'i nggita mia Lamatua' huku-dokin, naa fo hita o sudi boe fale rala tara takandoo' a. Te mete ma tae hita fale rala tara te sia' a bafa tara, ona' atahori raefafo' ia biasa nara, dei fo hita tambalutu.

¹¹ Hei dud'u'a sob'a! Lele' hei baca au susura ngga, au bub'ulu' hei fale rala mara boe. Naa tungga Lamatua' hihii-nanaun. Huu naa tao nggi tao ues mita' mamate mara fo ena-ai mana hohongge' a. Hei bengge mo de'ulaka' naa. Hei o mimitau boe, afi' losa ana tao nakandoo de'ulaka' naa. Hei hii mae mita au fai, ma mihehere fo tao' a malole'. Hei o mihehere fo mae huku-doki atahori mana tao sala' a. Huu hei tao ndoo-tetu' ta'o naa, naa de hei meu'. No ta'o naa, nda hambu esa fee sala' neu nggi sa boe. ¹² Dad'i au nda sura' susura dalahulu ngga na, fee neu atahori mana tao de'ulaka' a sa. Au o nda sura' fee neu atahori mana hambu de'ulaka' mia atahori naa de'ulakan sa. Te au sura' susura naa fee neu nggi, fo utud'u ae, hei ded'ea-o'olam sia Lamatua' matan naa, teteb'es. Ma ama sue hai no teteb'es. ¹³ Basa ia ra, tao manggatee hai rala mara. Hei o tao manggatee Titus ralan boe, naa fo ralan o teer boe. Naa o tao hai rala mara boe ma'ahee.

14 Au so'u-so'u' ita nggi sia Titus matan so'al hei tatao-nono'i malole mara. Au o ufad'e e ae, hei nda tao mi'imamae' mita au sa. Huu basa dala' fo hai dui mita neu hei, naa teb'e. Ma, basa dala' fo hai dui so'al hei neu Titus, naa o teb'e. 15 Dad'i mete ma Titus nasaned'a hei tao tungga au parenda ngga, naa ana boe sue nggi. Ana o nasaned'a lele' eni naa neti, ama simbo e no had'a-hormat. 16 Au rala ngga namaho'o, huu au umuhere nggi sia basa dala' ra. De au nda du'a-du'a' nggi sa ena.

8

Ara fee tutulu-fafali' no rala teme-ao'

1 Toronoo susue nggara, e! Hai nau fo ama mihine Lamatua' rala malolen, fo Ana natud'u basa neu atahori sarani' sia profinsi Makedonia ra. 2 Te mae ara hambu susa-sona' naen seli o, rala nara ramaho'o rakandoo' a. Naa de, mae ara to'a-taa o, ara fe'e fee doi' nae' no rala teme-ao', fo tulu-fali atahori mamahere' laen mana hambu sususa-sosona' ra sia Yerusalem 3 Au bisa dui ae, ara fee basa saa fo ara bisa fee. Ma ara fee lena' naa boe. Esa nda na'a'susuu' se sa boe. 4 Ara mana ro'e no teb'e-teb'e' fo hai soi dala' soa' neu se. No ta'o naa, ara bisa tulu-fali atahori mamahere' mana hambu sususa-sosona' sia Yerusalem.* 5 Dalahulun, hai mimihena ara nau tao ta'o ia, te saa fo ara tao' naa, lena' mia saa fo hai mimihena' a! Kaesan, ara fee ao nara neu hita Lamatuan. Boe ma, ara ola' fai rae, "Hai mae fee ao mara fo tulu-fali nggi, huu naa tungga Lamatua' hihii-nanaun."

---

* 8:4 Roma 15:26

⁶ Huu atahori sarani' mana sia Makedonia ra ratud'u ta'o naa, naa de hai mo'e fo Titus bali' neu nggi sia Korintus, naa fo ama bisa tulu-fali Lamatua' atahorin mana hambu susa-sona' sia Yerusalem. Te dalahulun ana mana mulai kumbu doi' fee neu se. Ma ale' ia o, hai hule fo ana tao na'adai' hei ue-tatao mara fo tulu-fali atahori boe.* ⁷ Hei ue-tatao mara soa' neu Lamatua' malolen seli. Conto ona': hei nemehere mara manggatee; hei o'ola malole mara; hei mihine nae' so'al Lamatua'; hei manggate mara, seli; ma hei sue mala hai seli. Naa de au nau fo ama tulu-fali Lamatua' atahorin mana hambu sususa-sosona' no fee se doi' nae'.

⁸ Au nda parenda nggi sia Korintus fo fee doi' nae' sa, te au ae sob'a nggi. Te atahori sarani' mana sia Makedonia ra rae tulu-fali se ena. Dad'i no ta'o ia hei bisa mitud'u mae hei sue teb'e-teb'e' atahori mana susa-sona' ra. ⁹ Te hei bub'ulu' mae, hita Lamatuan Yesus Kristus, natud'u rala malolen neu nggi ena. Dalahulun Ana ona' atahori mamasu'i'. Te Ana nau dad'i atahori hata-taa' fo tulu-fali nggi, naa fo ama bisa mimisu'i sia dala' hetar.

¹⁰ Hei mulai kumbu doi' fee se eni' a too mana lao' naa ena. Hei nda fee aka' doi' sa, te ama tulu-fali mia rala mara boe. Dad'i tungga au, ama musi tao ta'o ia: ¹¹ Dalahulun hei mae tulu-fali Lamatua' atahorin mana hambu susa-sona' sia Yerusalem. Dad'i ia naa, fee mibasa' saa fo hei mi'etu' basa mae tulu-fali mendi'. Ma hei be'i fee ba'u saa, na, fee leo. Te sad'i, fee no rala nemeho'ot. ¹² Huu mete ma hita fee no rala nemeho'ot tungga bebe'i tara tae fee ba'u saa na, naa o malole' boe. Sia' a hita e. Huu

---

* 8:6 Titus 2:14

atahori mana fee no ne'esusuu', na naa mana na'asususa' e.

¹³ Au nda u'ena masud tao umubera nggi sa, naa fo atahori laen ra ramanggafa. Te Au masud ngga, basa nggita lemba-doi sususa-sosona' naa ona esa'. ¹⁴ Te ale' ia hei hambu lena', ma sira nda hambu dai sa. Dei fo ara bisa bala-b'ae boe, mete ma hei nda hambu dai sa. No ta'o naa ata bisa lemba-doi bela'. ¹⁵ Naa ona' Lamatua' Susura Meumaren sura' nae,

“Atahori mana hambu nae'
nda hambu lena' sira parlu na sa.

Ma atahori mana hambu mbei' a,
nda to'a-taa mia sira parlu na sa.✧

So'al Titus, ma atahori laen mana nau rendi tutulu-fafali' a

¹⁶ Au o'e makasi mbali Lamatualain, huu Eni mana kokoe-nanasi Titus fo nau tulu-fali nggi, ona' au nau tulu-fali nggi boe. ¹⁷ Mema' hai mo'e fo neti se'u nggi. Te, Eni o hii-nau aon boe. Dad'i ana nau neti tulu-fali nggi, nda huu au o'e sa. ¹⁸ Te nda neu mesa' ne sa. Huu hai o denu toronoo ma esa neu namalolo' no e. Basa atahori sarani' mana sia ia ra rahine atahori ia ena, huu ana tao-ues nita' mamaten dui-b'engga neu atahori so'al Lamatua' Hara-lii Malolen. ¹⁹ Atahori Sarani' ra malangga nara o pili rala e fo lao' namalolo' no hai boe, fo tulun hai to'u tutulu-fafali' ra. Hai milalao ue-tataos ia, fo mitud'u hita Lamatuan manaselin, ma tao malole' fee atahori mana susa-sona' sia Yerusalem.

✧ **8:15** Kalua mia Masir 16:18

²⁰ Hai sangga dala' fo tao ndoo-tetu' a, naa fo nda hambu atahori ra'asasala' hai rae, hai nda tao no matetu' sa lele' mendi doi' fee neu atahori mana parlu' ra. ²¹ Huu hai dudu'a losa no malole' fo tao ndoo-tetu' mia hai rala ndoos ma sia Lamatualain matan, boe ma sia atahori matan boe.☆

²² Naa, hai o denu toronoo' esa fai fo neu namalolo' no Titus se fo rendi doi' naa. Hai paresa' e lao hetar ena. De hai bub'ulu' ana nau ue-tao no manggatee' fee nggi. Ana manggate ona' naa, huu ana bub'ulu' oi, hei tao ndoo-tetu'.

²³ Mete ma hambu atahori ratane so'al Titus, na, mifad'e se mae, Titus naa, au toronoo ngga mana tao ues no au nakandoo' a fee nggi. Atahori mamahere' sia mamana' laen o pili rala sira atahorin ena, fo ara tungga se rendi doi' ia ra risi' Yerusalem. Ara ra'ab'ue fo rae reu ena. Titus na'ab'ue no se boe. Dei fo basa se ratud'u Kristus manaselin ona' naa. ²⁴ Dad'i hei musi mitud'u susue mara neu atahori mana nendi doi' naa. Boe ma mitud'u neu se, saa de hai hii' a ola' koao so'al nggi. No ta'o naa, atahori mamahere' mia atahori sarani sia bee-b'ee bub'ulu' teb'e rae, hei sue-lai se boe.

9

Doi tutulu-fafali' fee atahori sarani' sia Yerusalem

¹ Matetun, au sud'i boe sura' fai, fo o'e nggi tulu-fali Lamatua' atahori mamahere nara.

² Huu au bub'ulu' ama mi'ena susue' tulu-fali atahori ona' naa ena. Au o hii' a dui hei rala malole mara neu atahori mamahere' mana sia

---

☆ **8:21** Ded'ea Lasi' 3:4

Makedonia. Au dui ae, hei mia profinsi Akaya sad'ia mae haitua doi tutulu-fafali' ena eni' a too mana lao' a. Au o dui so'al hei susuem fo tao atahori laen nau tungga tulu-fali neu atahori mana susa-sona' ra boe. ³Au o denu hita toronoo nara, reu ratud'u rae, saa fo hai dui so'al hei naa, nda leleko' sa. Au ufad'e ta'o naa, fo ama sad'ia mema'. ⁴Te mete ma atahori Makedonia ra rema ramalolo' ro au, ma hei nda fe'e sad'ia sa, na, basa nggita mae. Afi' losa au nemehere ngga sia hei e nda na'ena netehuu' sa. ⁵Naeni de au du'a ae, malole lena' hai toronoo mara reu ra'ahulu' sia nggi, fo basa nggi bisa ator doi tutulu-fafali' tungga hei hehelu-fufuli dalahulu ma. Hei musi fee mia rala malole mara. Afi' keke'e'.

⁶Eni hihii ta'o ia: "Atahori mana sela fini ida' a, dei fo hambu mbule-b'oan id'a' a boe. Atahori mana sela fini hetar, ma nda keke'e' sa, dei fo hambu bali' mbule-b'oan ma papala-bab'anggi' hetar boe." ⁷Atahori esa-esa' musi na'etu' aon, ana nae fee ba'u saa. Afi' fee no rala seseri'. Afi' fee huu atahori ra'asusuu'. Huu Lamatualain sue atahori mana fee no rala teme-ao'. ⁸Lamatua' bisa fee nggi basa papala-bab'anggi' mata'-mata'. Ana o bisa fee lena' boe, naa fo ama nda to'a-taa saa sa boe. Te mete ma ama parlu, na dei fo ama hambu dai lena fai. No ta'o naa, ama bisa fee lenan fo tulu-fali neu ue-tatao malole' ra. ⁹Nenesura' sia Lamatua' Susura Meumaren nae,

"Lamatualain hii pala-banggi fee atahori mana to'a-taa' ra
mia Eni rala malolen.

Ana tao ndoo-tetu' nakandoo' a,

huu rala ndoo-tetun, na'atataa' nakandoo' a."✧

10 Lamatua' mana fee fini, fo atahori mana tao tine-osi ra sela. Lamatua' mana fee nanaat, fo ata bisa taa. Lamatua' naa boe mana fee nggi papala-bab'anggi' fo ama bisa tao ndoo-tetu'. Naa ona' hei dad'i mana tao tine-osi, ma Lamatua' fee nggi fini fo ama sela. Boe ma mbule-b'oa' naa ra, Ana tao se boe ramaheta tungga-tungga fai.✧ 11 Te Lamatua' nae fee nggi lena' mia hei parlu ma, naa fo hei bisa tulu-fali atahori laen mia rala malolem. Dad'i mete ma ama tulu-fali atahori laen ona' naa ena, dei fo ara ro'e makasi mbali Lamatua'. 12 Huu tutulu-fafali' fo hei fee neu Lamatua' atahorin mana sia naa, tantu tulun se. Ma naa o tao nggi mo'e makasi mbali Lamatua' 13 Te lele' hei tulu-fali atahori laen ra, naa natud'u bukti oi, hei mimihere no teb'e-teb'e'. Naa o tao atahori laen so'u koa-kio' mbali Lamatualain. Huu ara bisa rita, hei nemeherem neu Kristus Hara-lii Malolen, nda leleko' sa. Naa, huu hei tao tungga nemehere mara. Basa ma, lele' hei fee tutulu-fafali' neu se ma atahori laen ra, mia rala malole mara, naa, tao se so'u koa-kio' neu Lamatualain.

14 Naa, atahori mana simbo rala tutulu-fafali' mia nggi naa, dei fo ara hule-o'e fee nggi. Ara o hii rae rita nggi boe, huu Lamatualain natud'u rala malolen nae-nae neu nggi. 15 Te, Lamatualain fee hie-hie' hita Hadia esa meulaun manaseli' teb'e. Naeni, Yesus! Eni felin, lena' mia basa' e! Naa de basa nggita to'e mbali Lamatualain tae, "Makasi!"

✧ 9:9 Sosod'at Koa-kio' ra 112:9 ✧ 9:10 Yesaya 55:10

10

Paulus nasala'e aon so'al ue-tataon fee neu Kristus

¹ Au, Paulus, mesa' nggo, mana sura' sia ia. Tantu hei ruma du'a ta'o ia: mete ma au u'ub'ue o nggi, na, au mae ola' relo-relo. Te mete ma au u'udodo' o nggi, au umburani ola' nda bambi-bambi sa. Ona' naa, to? Tao-tao te, au hule fo ama rena au, huu Kristus rala malolen neu nggi, boe ma Ana hii' a fee susuen neu nggi. ² Te hambu hei ruma nda nau rena au sa. Ara ola' rae, hai tatao mara, ona' atahori laen sia raefafo' ia tatao nara boe. Dad'i mete ma au eti sia naa, ne'o au musi ola' fee se nda bambi-bambi sa. Naeni de au ufad'e mema' neu basa nggi, naa fo au eti, na au sudi boe ola' nggere-nggere o se fai. ³ Mae hita atahori biasa, te mete ma tatofa to atahori laen, ata afi' hehea' fo tareresi ona' atahori sia raefafo' ia nda mana rahine Lamatualain sa. ⁴ Te mete ma hita tatofa to atahori, afi' lilii', huu hita tee-tanden nda ona' atahori sia raefafo' ia enan sa. Ma mete ma hita tatofa to atahori langga fatu mana nareresi nakandoo' a no nggita, na, hita o ta'ena Lamatua' koasan mana bisa bonggar nalutu atahori netehun boe. ⁵ Lamatua' koasan bisa bonggar hendi basa dud'u'a' mana lab'an Lamatua', mana tao atahori nda rahine E sa. Eni koasan o bisa natud'u dala', fo nggati hita dala dud'u'a mbaran, no dala dud'u'a feu'. No ta'o naa, hita tanori fo du'a tungga Kristus nenorin.✧
⁶ Hei hetar mulai tao rerena' neu Kristus, ma tao tungga basa dud'u'an ena. Te, hei ruma nda fe'e

---

✧ **10:5** Roma 12:2

nau tao rerena' neu E sa. Dad'i hai mihehere fo hukun nda mana nau rena neu E sa.

⁷ Hei hii' a mete dala' mana nenenita' sia dea' a. Te hei musi mete atahori rala nara. Dad'i mete ma hambu atahori esa nae eni Kristus atahorin, na, misined'a malolole. Huu hita o Kristus atahorin, ona' e boe. ⁸ Mbei ma hei du'a mae, au ola' u'ulelena' so'al koasa fo hita Lamatuan fee neu nggita. Ona' naa, do? Hoko'! Huu koasa naa, sia fo tao ma'ad'ere nggi, nda tao nalutu nggi sa. Dad'i au nda hela atahori tao ra'amamae' au huu ara bonggar tao ralutu ue-tatao ngga sa. ⁹ Au nda u'ena masud fo u'utatau' nggi endi' susura nggara sa. ¹⁰ Te atahori naa ra ola' rae, "Afi' tao-afi' mo Paulus. Te mae susuran manaseli' ma deres o, te mete ma nema aon, eni mana male-ma'a', ma o'olan o nda na'ena koasa sa." ¹¹ Naa, hela neu fo atahori mana ombokoson ta'o naa du'a dala' ia: saa fo hai sura' sia susura mia dod'oo', nda fea' no saa fo hai ola' a sa, mete ma hai ima sia talad'a mara.

¹² Atahori ruma hii' a so'u-so'u ao nara oi, sira, Kristus ded'enun manaseli'. Hai nda mimbirani mi'isasama' ao mara ona' se sa. Mihine ao mara, to? Te ne'o hai nda manaseli' ona' sira sa! Atahori mata' ona' naa, sangga' a atahori ona' sira boe. Ma esa tob'a' esa, huu sira ona esa' e! Nggonggoa nara dei! ¹³ Tao-tao te, hai nda ola' koao sa mete ma nda na'ena netehuu' sa. Hai ola' ba'u a naa so'al ue-tataos fo Lamatua' fee neu hai' a. Saa fo hai tao fee neu nggi naa, tungga aka' saa fo Lamatua' denu hai tao. Hai nda ue-tao milena' naa sa. ¹⁴ Matetun, hai nda ola' mi'ilelena' sa, lele' hai ola' koao so'al hei. Huu hai ia ra, mana ima dui-b'engga neu nggi

so'al Kristus Hara-lii Malolen. Hei o simbo hai o'olam boe. Mete ma Lamatua' nda denu nita hai sa, te hai ola' koao so'al hei, na, naa nda matetu' sa. ¹⁵ Mete ma atahori laen mana ue tao, na, hai nda ola' koao sa mae, naa huu hai ue-tataom. Te pantin na, naeni, hei nemehere mara boe manggatee. No ta'o naa, hai ue-tataom fee nggi eni' a fai dalahulun, buna-boan boe namanae nakandoo' a. ¹⁶ Basa naa hai bisa mii dui-b'engga Kristus Hara-lii Malolen sia mamana-mamana mana sia hei bob'oa mara, fo atahori nda fe'e reu ue-tao sia naa sa. Huu hai nda nau ola' koao mendi' atahori laen ue-tataon sa.

¹⁷ Te sia Lamatua' Susura Meumaren, nesura' nae, "Mete ma hambu atahori sa nae ola' koao, na, hela neu fo ana ola' koao so'al hita Lamatualain." ✧ ¹⁸ Mete ma atahori sa ola' koao so'al aon, naa nda na'ena sosoan saa-saa sa boe. Te mete ma hita Lamatuan mana so'u kokoa' neu atahori naa, na, naa fe'e manaseli' ena!

11

Kristus ded'enun matetu nara, ma ded'enu nda matetu' ra sa

¹ Au ae ola' ona' nggoa' e mbei. Dad'i rena malolole au dei! Ta'o ia: ² Au ona' hei ama ma. Hei ona' au ana fetu ngga mana nenenetane basa' ena. Mana netane' a, naeni Kristus. Ma, au nau unea nggi malolole, naa fo mete ma ama sao na, hei fe'e meumare'. Dad'i au unea malolole fo esa afi' nggangu hei, do tao nalutu nemehere mara. ³ Ale' ia hei tungga Kristus dala ndoo-tetun no rala meumare'. Te au umutau, afi' losa hambu atahori leleko' rala nggi, fo ama lao hela

---

✧ 10:17 Yermia 9:24

dala' naa, ona' a lele ulu' a mengge a peko-leleko' nala Hawa. Nitu a bisa peko-leleko' ona' naa, huu eni, mana peko-leleko' ra ba'in!✧ 4 Mete ma atahori mata' ona' naa ra rema risi' hei, ma ranori nggi so'al Yesus mata' laen, nda ona' Yesus fo hai minori neu nggi' a sa, na, ta'o bee de ama mimihere atahori naa? Dalahulun, hei soi rala mara fo simbo Lamatua' Dula-dale Meumaren de nauli nggi. Dad'i, ta'o bee de ale' ia hei nau simbo mala dula-dale mata' laen fai? Dalahulun, hei mimihere Kristus Hara-lii Malolen fo hai dui-b'engga neu nggi. Dad'i, ta'o bee de ale' ia hei nau simbo nenori' mata' laen fai?

5 Ara so'u-so'u ao nara rae, sira, Lamatua' ded'enun manaseli' teb'e. Ita' hak nara lena' au, do? Hoko'! Au nda tungga dudu'at ona' naa sa.

6 Mae au nda ola' uhine endi' ded'ea mad'iku' sa, te au uhine teb'e-teb'e' saa fo au ola' a. Hei bub'ulu' dala' ia ra ena, huu au utud'u usufafali neu nggi ena.

7 Lele' au unori Lamatualain Hara-lii Malolen neu nggi, au nda o'e nggi tanggon masod'a ngga sa. Au tao ao ngga dad'i anak, naa fo au bisa so'u boti' nggi. Mbei ma hei mae fua sala' neu au, huu naa, do? 8 Te atahori mamahere' sia atahori sarani' sia mamana' laen ra mana tanggon masod'a ngga, naa fo au bisa mete-se'u ala nggi. Naa ona' au ha'i mia se, fo bisa tulu-fali neu nggi. 9 Lele' au u'ub'ue o nggi, ma au parlu, na au nda ngganggu nggi sa, do o'e saa-saa mia nggi. Toronoo tara mana rema mia profinsi Makedonia mana tulu-fali au. Te au nda tao umubera saa-saa mbali nggi sa, ma au

---

✧ 11:3 Dud'uit Fefeu' a 3:1-5, 13

nda nau tao ta'o naa sia fai mana nema' ia sa. ✧
 10 Kristus Ded'ea-o'olan, teb'e, au o umuhere ae, au ded'ea-o'ola ngga, teb'e boe, huu au nenepa'a' o Kristus. Nda hambu atahori sia profinsi Akaya bisa bab'ata rala au bafa ngga sa, ma ra'angge rala au fo afi' ola' koao ae, au nda tao umubera nggi ta'o naa sa. 11 Ta'o bee de au ola' ta'o ia? Mbei ma, huu au nda sue nggi sa, do? Mae hei du'a ta'o naa, te Lamatua' bub'ulu' au susue ngga neu nggi.

12 Naa, dala' fo au tao ita' ra, au nau tao ukundoo. No ta'o naa, atahori mana hii so'u-so'u' ao nara fo ola' koao rae sira tatao nara ona' hita, na, ara nda ra'ena netehuu' sa ena. 13 Ara rae Lamatua' mana denu sira. Sira, atahori mana tao ues mana hii' a leleko' atahori! Ara sob'a-sob'a tao ao nara ona' Kristus ded'enu matetu nara. Tao-tao te basa naa ra ombo-koson! 14 Ama afi' heran, e! Te nitu ra malanggan o sob'a-sob'a tao aon ona' Lamatualain aten mia sorga mana rendi manggarelo' no rala malole'. 15 Naa de hei afi' heran mete ma atahori mana tao ues nara o sob'a-sob'a tao ao nara ona' atahori mana ue-tao no rala ndoos. Te besa-b'esa, huu dei fo Lamatualain bala-b'ae de'ulaka nara.

Kristus ded'enu matetu nara, lemba doid'oso mata'-mata' lele' ara dui-b'engga so'al Lamatua' Yesus neu atahori

16 Mete ma hei nau, na hela fo au ola' ona' nggoa' e mbei fai. Te au ae sob'a ola' koao. 17 Au sura' ia fo so'u-so'u' ao ngga ta'o ia, na au ola' ona' nggoa' e. Huu o'ola ngga ia, nda na'oka sia hita Lamatuan sa. 18 Hambu atahori hetar hii'

✧ 11:9 Filipi 4:15-18

a so'u-so'u ao nara tungga atahori sia raefafo' ia had'an. Dad'i au o ae ola' koao tungga se boe. ¹⁹ Te hei tao ao mara ona' atahori dud'u'a ndoos, mete ma mindaa mo atahori sa utan ona' ee, na, hei hela neu no rala loa', to? ²⁰ Mete ma atahori laen tao saa-saa mbali nggi, na, hei hela se neu' ena. Conto ona': mete ma hambu atahori tao nggi dad'i ona' ate, na, hei hela se neu' ena. Mete ma atahori ramana'o rala sud'i a saa mara, na, hei hela se neu' ena. Mete ma hambu atahori leleko' rala nggi, na, hei hela se neu' ena. Mete ma hambu atahori so'u ao nara ona' moko-monaen, ma raloe-rad'ae nggi ona' anadiki', na, hei hela se neu' ena. Ona' naa boe, mete ma atahori mbasa nggi, na, hei hela neu' ena. ²¹ Te afi' miminasa, e! Te au mae, huu hei noe-na'us. Te hai nda bisa tao ta'o naa sa, ona' atahori ra tao neu nggi. Te mete ma ara rae ola' koao so'al saa, na, au o umburani ola' koao ta'o naa boe. (Te afi' lili', huu au ola' ona' nggoa' e!)

²² Sira atahori Ibrani teb'e'-teb'e', do? Hei! Te au boe. Sira atahori Isra'el, do? Hei! Te au boe. Sira, ba'i Abraham tititi-nonosin, do? Hei! Te au boe. ²³ Sira, Kristus atahori mana tao ues na, do? Hei! Te au o ona' naa boe. (Afi' lili', te au ola' u'ulelena' ia!) Mema' au ae, au ona' se boe. Tao-tao te, au lena se fai. Huu au ue-tao ma'adere lena' se. Atahori nggari hendi au bui rala uu lao hetar lena'. Ara filo au lao hetar lena'. Au o ae'a mate lao hetar lena'.[☆] ²⁴ Huu sia au atahori Yahudi nggara liman, ara filo au lao lima. Mete ma ara filo au lao esa na, ara li'u lao telu nulu sio.[☆] ²⁵ Atahori ra popoko au lao telu

☆ **11:23** Ded'enu' ra Dud'u'in 16:23

☆ **11:24** Dui Selu' Dala

Masod'a 25:3

rendi' hau. Lao esa ara mbia fatu fo rae tao risa au. Au ofa ngga molo lao telu. Au lalaa mia tasi roma' rerelo' sa ma tetemba' sa. ✧ ²⁶ Au lao doo' uu sia bee-b'ee lao hetar. Hambu sosoe' hetar tao au ae' a mate. Conto ona': oe mandali' mia loe monae', mana rambok ra, au atahori Yahudi nggara, atahori nda Yahudi ra sa, ma atahori mana tao aon ona' toronoo atahori mamahere', tao-tao te sira mana leleko'. Au o ae'a mate mia tasi talad'an sia kota rala, ma sia mamana rou' boe. ✧ ²⁷ Au tao ues ita' mamate ngga, ma hambu sususa' mata'-mata'. Lao hetar au nda sunggu' ala sa. Au o ndoe ma u'umad'a. Lao hetar au nda hambu ua saa-saa sa boe. Parna au nda ma bua-ba'us sa, de au ma'arini ae' a mate. ²⁸ Mete ma nda nau ingga basa dala' naa ra sa, na, ingga ta'o' a ia: te tungga fai na langga ngga nareo-nafali, huu au dud'u'a so'al basa hita toronoo atahori mamahere' ra mana ra'ab'ue sia bee-b'ee. ²⁹ Mete ma hambu atahori named'a aon nda nabe'i sa, na, nasaned'a au. Te au o ona' naa boe. Mete ma atahori kokoe atahori mamahere' ra fo tungga-tungga tao sala', au mae, ma umunasa.

³⁰ Naa, Mete ma au musi ola' koao, malole lena' au ola' koao so'al dala-dala mana natud'u nae, au ia, mana noe-na'us. Teb'e! ³¹ Hita Lamatuan Yesus, no Aman Lamatualain, rahine rae au nda leleko' sa. Naa nandaa atahori so'u kokoa-kikio neu E rakandongoo' a.

³² Conto ona', dalahulun mia kota Damsik, mane Aretas gofornor na denu atahori fo tepa au sia kota lelesun, fo to'u rala au. ³³ Te au nonoo nggara tao au isi' boa esa rala uu, de ra'onda' au

---

✧ **11:25** Ded'enu' ra Dud'u'in 16:22; 14:19 ✧ **11:26** Ded'enu' ra Dud'u'in 9:23; 14:5

rendi' tali' mia kota a tembok na dea'. Dad'i au ala seri mia gofornor liman. Misined'a, te mete ma au mesa' nggo, na, nda bisa sa, to?☆

12

Paulus nita dala' sa ona' nalamein

¹ Mete ma hei nau, na, hela fo au ola' koao selu' mbei fai. Tao-tao te ola' koao nda na'ena ngguna sa. Te ae ufad'e nggi dala-dala' fo hita Lamatuan natud'u neu au, ona' sia meit e. ²⁻⁴ Au uhine atahori sa nenepa'a' no Kristus. Too sanahulu haa manalao' naa, eni neneso'u-boti' lalai naru' ata neu. Ana neneboti' no aon, do, aka' samanan o, au nda uhine sa. Aka' Lamatua' nahine. Au o uhine ae, lele' ana hene nisi' Lamatua' Mamana Meulaun, ana rena ded'ea-o'ola manaseli' teb'e, losa atahori nda bisa ola' sa ⁵ Dad'i soa' neu atahori mata' naa, au ae ola' koao. Te au nda nau ola' koao so'al ao ngga sa. So'al saa fo au nda tao be'i sa, au fe'e na ola' koao ta'o naa. ⁶ Mete ma au ae ola' koao, na au nda parlu ombo-koson sa, te au hambu dala ndoo-tetu' hetar fo au bisa ola'. Te au u'umamate' ao ngga, fo atahori afi' dud'u'a rae, au manaseli' lena' mia saa fo ara rena ma rita mia au. ⁷ Lelenan fai, Lamatua' natud'u neu au dala' hetar manaseli'. Te au o hambu sususa' boe, naa fo au afi' koao. Te nitu ra malanggan denu ana ded'enun esa fo aka' nggangu au nakandoo' a, ona' nggaut esa aka' mbau-mbau' ao ngga. Weh! Au doid'oso seli teb'e!

⁸ Au hule lao telu ena fo Lamatua' so'u hendi dala' ia ra mia au. ⁹ Te Ana nataa au nae,

☆ **11:33** Ded'enu' ra Dud'uin 9:23-25

“Au utud'u rala malole ngga neu nggo. Naa dai soa' neu nggo. Te lele' ho du'a mae, tungga ma'aderem na nda fe'e dai sa, na, Au koasa ngga boe ma'adere sia naa.” Naeni de au ae ola' nae' selu', lele' au nda tao be'i dala' esa sa. Huu ona' naa, au bub'ulu' ae, Kristus koasan nasod'a sia au. ¹⁰ Naa de, mete ma au med'a nda bisa tao ala dala' esa sa, au rala ngga suba-suba' a. Dad'i lele' atahori ola' ra'amamae' au do tao ra'asususa' au, do tao doid'oso au, do poko-paru au, huu au dad'i Kristus atahorin, de rala ngga suba-suba' a. Te mete ma au nda bisa sa, na, au hambu koasa lao' mia Kristus fo bisa tao dala' naa.

Paulus dud'u'a so'al atahori mamahere' sia Korintus

¹¹ Naa, hei misod'a ona' Lamatua' nda parna denu au eti sia naa sa. Naa de, nau do nda nau sa o, fa' ra au ola' ona' nggoa' e mbei. Matetun, hei musi ola' koao so'al au. Mema' au nda u'ena soosa' saa saa sa boe. Te mete ma ne'esasama' au o “atahori manaseli' naa ra”, mana oi Lamatua' mana denu sira, na sira, nda manaseli' lena' au sa.

¹² Mete ma Lamatua' denu atahori esa fo neu dui-b'engga atahori so'al Eni, atahori naa tao manadad'i manaseli' mata'-mata' nendi' koasa, fo natud'u bukti oi, Lamatua' mana denu eni. Te afi' lili', huu lele' au mia hei talad'a mara, au o tao manadad'i manaseli' ona' naa boe. Te au tao tao' naa ma u'utataa' ukundoo' a. ¹³ Te afi' miminasa, e! Aka' dala' esa' a, au nda tao sia hei e sa, fo atahori laen tao sia atahori sarani' laen ra. Naeni, au nda nau fo ama tanggon masod'a ngga sa.

¹⁴ Ta'o ia! Au uhehere uma sia hei lao ka telun ena. Au nda parlu nggi tanggon masod'a ngga sa. Au o nda parlu hei su'im sa boe. Te, tungga hita had'at na, nda nandaa anadiki' ra mbeda' su'it fee neu ina-ama nara sa. Nandaa naa, na, naeni atahori lasi' mana mbeda' hela su'in fo fee neu ana nara. Dad'i au nda parlu fo ama mbeda' hela su'im fee au sa, huu hei ona' au ana ngga ra boe! Au parlu' a hei ao mara no rala susue mara. ¹⁵ Mete ma parlu, na au hii' fee basa sud'i a saa nggara ma nau tao ues ita' mamate ngga fo masod'a mara tungga Lamatua' hihii-nanaun. Dad'i mete ma au sue useli' nggi, na hei o musi sue au ona' naa boe. Dad'i, ta'o bee de hei keke'e susue mara? Nda nandaa sa, to?

¹⁶ Hambu mia hei e rataa rae, au nda tao umub'era nggi sa. Te ruma fai rae, au dad'i atahori mana mahine peko-leleko' ma leleko' ala nggi, losa tao nggi tungga au hihii ngga. ¹⁷ Dad'i ta'o bee? Mbei ma atahori fo au haitua reti sia nggi, leleko' rala nggi, do? ¹⁸ Huu au denu Titus fo neti sia nggi. Au o denu toronoo' laen esa neu no e boe. Do ita' Titus leleko' nala nggi, do? Hoko', to? Huu Titus hei atahori nemeherem. Ma Titus no au ia, ona esa'. Hai ue-tao dala' ona esa', huu hai ru'a nggi dud'u'a mara, ona esa' boe.

¹⁹ Toronoo susue nggara, e! Se'u te hei dud'u'a eni' a fa' ra mae, hai misila'e ao mara sia mata mara, do? Hoko'! Huu basa saa fo hai ola' ia ra, Lamatualain bub'ulu'. De hai nda bisa mi'ifuni' saa-saa mia E sa. Hai o nenepa'a' mo Kristus boe. Huu hai sue nggi, naeni de basa saa fo hai tao' ia ra, hai mi'ena masud mae tao ma'adere nggi.

²⁰ Dei fo, lele' au eti sia nggi, au du'a-du'a,

afi' losa hei nda dad'i ona' au hihii ngga sa. Se'u-se'u te hambu ruma rareresi, rala mera', mbeda' rala', ruma du'a' a ao nara, ruma ola' ra'amuti-ra'amu atahori nara malole nara, ruma rendi-rendi' a ded'ea lena', ruma koao, ma ruma ramue-raanggi. Mbei ma au o dad'i atahori nda ona' hei hii' a sa boe. ²¹ Dei fo lele' au eti sia nggi, dud'u'a ngga liuali huu hei tatao mara. Afi' losa Lamatualain nae tao na'amamae' au sia mata mara. Afi' losa au tao atahori named'a mambera', huu hetar mia hei e fe'e misod'a tao' a de'ulaka', ma nda nau doa' sa, fo tungga bali' Lamatua' dala ndoo-tetun. Sira manggenggeo'! Huu ruma aka' hohongge. Ara tao mata'-mata' nda rahine mamaet sa.

13

Minea malolole masod'a mara

¹ Dad'i ia lao ka telun ena au ae eti se'u nggi. Mete ma hambu atahori nae fua sala' neu atahori, na, afi' lili' hohoro-lalanen. Huu Lamatua' Susura Meumaren sura' nae, "Mete ma hambu atahori fua sala' neu atahori esa, musi hambu sakasii rua do telu ola' ona esa' dei, dei fo fe'e simbo na. Te mete ma nda ona' naa sa, na, afi' simbo." ² Lele' au eti sia hei e lao karuan, au fee nesened'a' ena neu atahori mana rasod'a tao de'ulaka' ra. Ia naa, au fee nesened'a' neu se fai, na'ab'ue no basa basa atahori mana rasod'a tao de'ulaka' ra. Ona' dalahulun, au fee nesened'a' ae, dei fo mete ma au dad'i uma, au nda hela se neu' ena sa.

³ Hei sangga-sangga bukti mae, Kristus ola' pake au. Naa. Mete ma Kristus nau nauli nala

---

✧ **13:1** Dui Selu' Dala Masod'a 17:6; 19:15

nggi, Ana tao koasa manaseli' sia talad'a mara. Te Ana nda tao ues no noe-na'us sa. ⁴ Lele' ara tao risa E mia hau nggangge' a, mema' Ana masaloe, huu Ana mbo'i hendi koasan. Te Lamatualain fee koasa neu Kristus de nasod'a lele' ia. Ma mae hita mana dad'i Eni atahorin med'a nda tabe'i sa, te Lamatualain fee nggita masod'a feu' ena. Naa de hai bisa mete-se'u nggi mendi' Eni koasan.

⁵ Esa-esa' paresa' rala mara fo bub'ulu' mae, hei mimihere teb'e neu Kristus, do hoko'. Koasan nenenita' sia masod'a mara, do hoko'? Sob'a ao mara ta'o naa. Huu mete ma Ana nda nenepa'a no nggi sa, ama nda dad'i atahorin sa. ⁶ Mete ma hei paresa' hai, na, hei bisa mita koasan nenenita' sia hai masod'a mara. No ta'o naa, hai mala seri. ⁷ Hai o hule-o'e mo'e mbali Lamatualain, fo ama afi' tao sala' saa-saa boe. Hai nda fad'uli mae atahori hii, do hoko' neu hai tatao mara sa. Te hai nau fo ama tao ndoo-tetu', ita' mae atahori ruma rae mbuu hendi hai. Ona' naa o nda saa-saa sa boe. ⁸ Huu hai nda bisa tao saa-saa sa fo lab'an ndoo-tetu' a sa. Hai mihine' a tao ndoo-tetu' a. ⁹ Mete ma hei dad'i ma'adere, ma hai dad'i male-ma' a, hai mimiho'o' a. Huu hai hule-o'e mo'e fo Lamatua' tao nggi boe dad'i manad'ai'. ¹⁰ Naa de, mae au u'udodoo' o nggi o, au sura' dala' ia ra lele' ia, fo mete ma au eti na, au nda sud'i boe ola' o nggi fai no deres sa ena. Au dad'i hita Lamatuan ded'enun. Te Ana fee au hak ma koasa fo tao ma'adere nggi, nda tao ulutu nggi sa.

Paulus nate'e susuran

¹¹ Toronoo susue nggara e! Au o'ola ma'abui ngga ia, aka' a sod'a-mole'. Tao netetu basa

dala' ra. Rena malolole nenori ngga. Misod'a no rala' esa. Hei musi malolole esa no esa. Susue' naa na'oka sia Lamatualain. Au hule fo Ana no nggi nakandoo' a, ma tulu-fali nggi fo misod'a no mole-dame esa no esa.

¹² Hei esa musi natea esa no i'id'u susue-lalai' a, mana nandaa soa' neu Lamatua' atahori meumaren. Lamatualain atahorin mana sia ia ra basa se helu hara sod'a-mole' neu nggi boe.

¹³ Au hule fo hita Lamatuan Yesus Kristus natud'u Rala malolen neu nggi. Au hule fo Lamatualain natud'u susue-lalain neu nggi. Au o hule fo Lamatua' Dula-dale Meumaren natud'u rala malolen, naa fo basa nggi misod'a no rala' esa.

Ba'u' a naa ena,
Paulus

**Rote Dela Alkitab
Genesis and the New Testament in the Rote Dela
language of Indonesia
Kejadian dan Perjanjian Baru dalam bahasa Rote
Dela**

copyright © 2016 Unit Bahasa dan Budaya

Language: Rote Dela (Dela-Oenale)

Translation by: Wycliffe Bible Translators

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution Share-Alike license 4.0.

You have permission to share and redistribute this Bible translation in any format and to make reasonable revisions and adaptations of this translation, provided that:

You include the above copyright and source information.

If you make any changes to the text, you must indicate that you did so in a way that makes it clear that the original licensor is not necessarily endorsing your changes.

If you redistribute this text, you must distribute your contributions under the same license as the original.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

Note that in addition to the rules above, revising and adapting God's Word involves a great responsibility to be true to God's Word. See Revelation 22:18-19.

2022-03-11

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 22 Feb 2024 from source files dated 31 Aug 2023

44676ec8-f633-5279-b5de-c9bbae3a8cef